

การพัฒนาเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการความรู้

THE DEVELOPMENT OF NETWORKING FOR EDUCATIONAL QUALITY
ASSURANCE IN SMALL USING KNOWLEDGE MANAGEMENT

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการความรู้ มีการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการความรู้ โรงเรียนนำร่อง 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเขาฟ้า โรงเรียนวัดดงข่อย โรงเรียนบ้านหนองตะเคียน โรงเรียนบ้านหนองตู โรงเรียนสามัคคีประชาราษฎร์ โรงเรียนวัดท่านา ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ความต้องการพัฒนาด้านเองเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ศึกษาฐานโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีการปฏิบัติการที่ดีในการพัฒนาคุณภาพ จัดทำยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) และการใช้แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome mapping) จัดทำระบบการเก็บข้อมูลและการประเมินตนเองในลักษณะ SAR Online ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบ 2 ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายมาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือธารปัญญา (River Diagram) เพื่อให้ทราบว่าโรงเรียนใดพร้อมให้/แบ่งปัน โรงเรียนใดพร้อมเรียนรู้ และจัดเวทีแลกเปลี่ยนโดยการเล่าเรื่อง (Story telling) ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายระบบประกันคุณภาพการศึกษา

¹ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการความรู้ โรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานสูงสุด คือ มีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษา ความต้องการพัฒนาสูงสุดคือการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน และการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคน พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคีที่มีการปฏิบัติการที่ดี คือ ความพร้อมของบุคลากรและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบใช้แนวคิดของวงจร PDCA และ ดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี การเปลี่ยนความคิดโดยมีหลักคิด "ทำอะไร ทำอย่างไร ทำเพื่ออะไร ทำแล้วได้อะไร" และทำการสำรวจและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นกลไกการประกันคุณภาพเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาโรงเรียนนาร่องโดยการมีส่วนร่วมโดยผู้เข้าร่วมระดมสมองประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ผู้นำนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ผู้ปกครอง และนักเรียน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ SAR Online เป็นระบบที่ใช้จัดทำรายงานการประเมินตนเองระดับโรงเรียน โดยบันทึกข้อมูลโครงการ เอกสารหลักฐาน ผลการประเมินตนเองในแต่ละมาตรฐาน แต่ละตัวบ่งชี้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และทำการบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล ที่กำหนดไว้ ผู้ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ตรวจสอบประเมินโดยใช้สิทธิคณะกรรมการเข้าประเมินในระบบฐานข้อมูล ซึ่งภายหลังจากการตรวจประเมินคุณภาพแล้วจะส่งข้อมูลออนไลน์ "รายงานการประเมินตนเองและผลการตรวจประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน" ปรากฏขึ้นในระบบฐานข้อมูล

2. การสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายโดยการจัดการความรู้

2.1 การสร้างเครือข่ายระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนนาร่อง พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในฐานะ "ผู้แบ่งปัน" ความรู้ มีดังนี้ มาตรฐานที่ 1, 8, 12 โรงเรียนวัดท่านา มาตรฐานที่ 2, 6, 10, 11 โรงเรียนวัดดงข่อย มาตรฐานที่ 3, 5 โรงเรียนสามัคคีประชาราษฎร์ มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนบ้านเขาฟ้า มาตรฐานที่ 7 โรงเรียนวัดดงข่อยและโรงเรียนบ้านเขาฟ้า สำหรับโรงเรียนอื่นๆ อยู่ในฐานะ "ผู้เรียนรู้"

2.2 การสร้างเครือข่ายระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง พบว่า โรงเรียนที่อยู่ในฐานะ "ผู้แบ่งปัน" มีดังนี้ มาตรฐานที่ 1, 2, 3, 12, 14 โรงเรียนวัดท่านา มาตรฐานที่ 4, 8, 13 โรงเรียน

เทียนจันทร์ พานิชย์สินไชย และจตุรณ พานิชย์สินไชย

สามัคคีประชาราษฎร์ มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนบ้านเขาฟ้า มาตรฐานที่ 6, 7, 10, 11 โรงเรียนวัดดงข่อย
มาตรฐานที่ 9 โรงเรียนบ้านหนองดู่ สำหรับโรงเรียนอื่นๆ ขงแต่ละอยู่ในฐานะ “ผู้เรียนรู้”

3. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการความรู้ พบว่า การพัฒนาเครือข่ายระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การเรียนรู้จากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาแบบมีส่วนร่วม และจัดทำระบบฐานข้อมูลโดยจัดทำกรเก็บข้อมูลและประเมินอย่างต่อเนื่องผ่านระบบ SAR Online ใช้เครื่องมือขยายปัญหา และเรื่องเล่าเร้าพลัง มาใช้ในการสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

คำสำคัญ : 1. การประกันคุณภาพการศึกษา 2. การจัดการความรู้ 3. เครือข่าย

Abstract

The purpose of this research was to contribute an educational quality assurance network for small sized school by using knowledge management process. The research was divided into 3 stages of operation. The first stage concerned the development of educational quality assurance system for small sized school by using knowledge management process. There were 6 pilot schools; Ban Khoa Fa School, Wat Dong Khoi School, Ban Nong Takiean School, Ban Nong Du School, Samakkee Pracharaj School, Wat Tha Na School. This stage aimed to study about current situation of educational quality assurance in schools, need analysis of self development in educational quality assurance, and to receive opinion on the process of educational quality assurance process in schools, field study at Ban Mai Samakkee School, Noen Ma Prang district, Phitsanulok province in which the school reached at good level for educational assurance process, an engaged strategy planning in pilot schools quality development by using focus group and outcome mapping technique, distribute a system for data collection and online self assessment system (SAR Online). The second stage aimed to analysis the 2nd round of external evaluation

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย และจรรณ พานิชย์ผลินไชย

result from the Office for National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA) of both pilot and network schools by using River Diagram in order to receive information on which school was ready to be giver, to share, or which school was ready to be learner, and giving a chance for sharing information by using story telling. The third stage aimed to synthesis a model of educational quality assurance network development. Means and Standard Deviation were used for data analysis. Modified Priority Needs Index (PNI) was used for reordering self development.

The research results revealed as follows:

1. The development of educational quality assurance system for small sized school by using knowledge management process

There were operated the educational quality assurance which correlated with the school standard, the highest level of self development was initiative of evaluation tools and criteria, collaboration of everyone in an institution was needed for educational quality assurance system operation. The field study at Ban Mai Samakkee School, received a good level for educational quality assurance system, can be summarized the educational assurance administration system in the school that the school prepared responsibility person by using PDCA circle, having annual report, sharing opinion based on the guideline that "What to do?, How to do?, Why to do?, and What will receive after the action?". Moreover, the school investigated and followed up for development continuously in order to be used as mechanism in quality assurance for sustainable development. An engaged strategy planning in pilot schools quality development by using focus group and outcome mapping technique, the participant consisted of school administrators, teachers, student leaders, school board committee, community leaders, monks, students' parents, and students. And the development of educational quality assurance by using SAR Online was used for self assessment of school, complete information in online form via internet network. The

เทียมจันทร์ พานิชย์ผด้นไชย และจตุรบุ พานิชย์ผด้นไชย

information composed of detail of projects, related document, self assessment result in each standards and indicators. All completed details and related documents will be saved as database system of which internal investigator committee will access to check those information and self assessment result of institution by using username and password provided. After finish the process of assessment, the result will be reported as "Internal Result Report of Self Assessment of Educational Quality Assessment" which saved in the database.

2. The distribution of Educational Quality Assurance Network for pilot and network school by using knowledge management process.

2.1 the distribution of network for pilot school in primary level found that the school which can be knowledge "giver" in each standard details as follows; the 1st, 8th, and 12th standard was Wat Tha-Na school, the 2nd, 6th, 10th, and 11th standard was Wat Dong Khoi school the 3rd, 5th and 9th standard was Samakkee Pracharaj School the 4th standard was Ban Khoa Fa school the 7th standard were Wat Dong Khoi school and Ban Khoa Fa school for other schools were "learner"

2.2 the distribution of network for pilot school in Basic Education level found that the school which can be knowledge "giver" in each standard details as follows; the 1st, 2nd, 3rd, 12th, and 14th standard was Wat Tha-Na school, the 4th, 8th, and 13th standard was Samakkee Pracharaj School, the 5th standard was Ban Khoa Fa school, the 6th, 7th, 10th, and 11th was Wat Dong Khoi school, the 9th standard was Ban Nong Du school for other schools were "learner"

3. the synthesis of a model of educational quality assurance network development of small sized school by using knowledge management found that the development of educational quality assurance network in school started from an analysis of the need for self development concerned with school educational quality assurance, learning from best practice school, engaged

เทียมจันทร์ พานิชย์ฉันทไชย และจุฑา พานิชย์ฉันทไชย

strategy planning for educational quality assurance, create database for keeping information and having evaluation continuously via SAR Online, application of River Diagram and Story Telling in order to initiate a network for school educational quality assurance.

Key word : 1. Educational quality assurance 2. Knowledge management 3. Network

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดสาระไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานโดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 28)

นอกจากสถานศึกษาต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาแล้ว สถานศึกษายังต้องได้รับการประเมินคุณภาพโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการประเมินรอบแรกเป็นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้ในการประเมินตนเอง และปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพ อีกทั้งเกิดเจตคติที่ดีต่อการประเมินโดยใช้รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน (Amicable Assessment Model) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้มีการประเมินรอบสอง (พ.ศ. 2549 – 2553) ตามมาตรา 51 หมวด 6 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ระบุไว้ในกรณี สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ประเมินพบว่าสถานศึกษามีผลการจัดการศึกษาไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาต้องจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขในระยะเวลาที่กำหนด และจากผลการประเมินของ สมศ. รอบสองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549-2553 พบว่า สถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองที่จำนวนมากที่สุดคือ สถานศึกษาขนาดเล็ก โดยพบว่า

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย และจุฑา พานิชย์ผลินไชย

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยขนาดเล็ก ไม่ได้รับการประเมินร้อยละ 23.41 และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กไม่ได้รับการประเมินร้อยละ 24.02 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552, ๑ – 1 – 6, ๑ 1 -12) จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ของสถานศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีสถานศึกษาได้รับการประเมินทั้งสิ้น จำนวน 304 แห่ง ได้รับการรับรองจำนวน 180 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 59.21 และไม่ได้รับการรับรองจำนวน 124 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 40.79 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2552, ๑1 – 35)

จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบสองระยะครึ่งวงจรร (พ.ศ. 2549 – 2551) ระดับการศึกษาปฐมวัยและขั้นพื้นฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552, ๑1 – 1) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า สถานศึกษาต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างหลากหลาย เช่น เครือข่ายพัฒนาวิชาการ เครือข่ายพัฒนาครู เป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อพึ่งพาตนเอง จากข้อเสนอแนะดังกล่าว เป็นเรื่องน่าสนใจที่สถานศึกษาขนาดเล็กจะเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในลักษณะเครือข่าย การรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ความเชื่อมโยงบุคคล คณะบุคคลหรือองค์กรที่มีความสนใจหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน และใช้เครือข่ายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ (Sequerman Peck, 1991) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) สามารถเสริมพลังซึ่งกันและกันในกลุ่มสมาชิกเครือข่ายได้ ทำให้เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันประสบความสำเร็จ (วิจารณ์ พานิช, 2548 : 198) เนื่องจากแนวคิด “การจัดการความรู้” มุ่งเน้นความสำคัญของการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในกลุ่มผู้ปฏิบัติ เป็นการสร้างและแบ่งปันความรู้กันเกิดจากการลงมือปฏิบัติ เนื่องจากคำว่า “ความรู้” ที่นำมาใช้ภายใต้บริบทของ KM ไม่ได้เป็นเพียงเนื้อหาความรู้ หากแต่ความรู้จึงมีทั้งส่วนที่เป็นทักษะ (Skill) ส่วนที่เป็นปฏิบัติ (Practice) และส่วนที่เป็นทัศนคติ (Attitude) อารมณ์ความรู้สึกรวมอยู่ในคำว่า “ความรู้” ด้วย (ประพนธ์ ผาสุกยิด, 2547 :20) และความสำเร็จของการถ่ายทอดความรู้ไม่ใช่อยู่ที่คอมพิวเตอร์หรือเอกสารหากแต่อยู่ที่การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันด้วยกัน ซึ่งจุดมุ่งหมายปลายทางสำคัญของความรู้ไปปฏิบัติเหล่านี้ จะสร้างความรู้มาใช้กับบริบทของเครือข่ายในลักษณะเครือข่ายพัฒนางานหรือคุณภาพงาน สมาชิกเครือข่ายมีการประชุมรวมกันเกิดความรู้จากประสบการณ์ทำงานของตนเองมาแลกเปลี่ยน

กัน เป็นแนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จของการรวมกลุ่มโรงเรียนเป็นเครือข่ายเพื่อเรียนรู้การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

จากประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจในการสร้างเครือข่ายการพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการจัดการความรู้ในจังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดพิษณุโลก โดยกระบวนการจัดการความรู้
2. เพื่อสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกระบวนการจัดการความรู้
3. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการความรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการความรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการความรู้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนนำร่อง 6 โรงเรียน ที่ไม่ผ่านการประเมินของ สมศ. รอบที่ 2 ซึ่งได้จากการคัดเลือกของศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และเขต 2 คือ โรงเรียนบ้านเขาฟ้า โรงเรียนวัดดงข่อย โรงเรียนบ้านหนองตะเคียน โรงเรียนบ้านหนองคู โรงเรียนสามัคคีประชาราษฎร์ และโรงเรียนวัดท่านา จำนวน 12 คน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสภาพการประกันคุณภาพการศึกษา ความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาตนเองของโรงเรียนนำร่องโดยใช้ดัชนีจัดลำดับความต้องการ PNI

2. การศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดีในการประกันคุณภาพการศึกษา (Best Practice) ที่โรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

3. การจัดทำยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนนำร่อง โดยการใช้การสนทนากลุ่มและการใช้แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome – Mapping) บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ผู้นำนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าอาวาส ผู้ปกครองนักเรียน

4. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำผลการศึกษาคิดเห็นและความต้องการในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพมาวิเคราะห์ และพบว่าสถานศึกษายังมีปัญหาเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในลักษณะ SAR – Online โดย

1) วิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทราบรายละเอียดของข้อมูลที่ใช้เป็นหลักฐานในการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้

2) วางแผนการออกแบบระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งออกแบบเป็นระบบที่ใช้ในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ในระดับโรงเรียน โดยจะต้องบันทึกข้อมูลโครงการ เอกสารหลักฐาน ผลการประเมินตนเอง ในแต่ละมาตรฐาน / ตัวบ่งชี้ โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และทำการบันทึกข้อมูลลงในระบบฐานข้อมูลที่กำหนดไว้ และผู้ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษากายในจะตรวจประเมินโดยใช้สิทธิคณะกรรมการเป็นผู้เข้าประเมินในระบบฐานข้อมูล ซึ่งภายหลังจากการตรวจประเมินคุณภาพ กายใน ประธานผู้ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษากายใน จะเป็นผู้ส่งข้อมูลออนไลน์ รายงานการประเมินตนเองและผลการตรวจประเมินการประกันคุณภาพการศึกษากายในปรากฏขึ้นในฐานข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครือข่ายประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการความรู้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำผลการประเมินภายนอกรอบ 2 ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย มาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือธารปัญญา (River Diagram) เพื่อทำให้ทราบว่าโรงเรียนใดพร้อมให้ หรือ แบ่งปัน โรงเรียนใดพร้อมเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายมีดังนี้

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย และจรรยา พานิชย์ผลินไชย

1.1 โรงเรียนนำร่อง ได้แก่ โรงเรียนบ้านเขาฟ้า โรงเรียนบ้านหนองตะเคียน โรงเรียนวัดคง
ข่อย โรงเรียนบ้านหนองตุ โรงเรียนสามัคคีประชาราษฎร์ โรงเรียนท่านา

1.2 โรงเรียนเครือข่าย ได้แก่ โรงเรียนบ้านน้ำคำ โรงเรียนบ้านหินลาน โรงเรียนวัดบ้านไร่
โรงเรียนชุมชนที่ 14 วัดดอนทอง โรงเรียนบ้านหนองหัวยาง โรงเรียนท่าโก โรงเรียนคลองวัดไร่ โรงเรียน
บ้านใหม่คลองเจริญ โรงเรียนบ้านหนองกรับ โรงเรียนบ้านคูมะตุ้ม โรงเรียนบ้านวังขวัญ โรงเรียนบ้าน
ห้วยบ่อทอง โรงเรียนบ้านวังดินเหนียว โรงเรียนบ้านหนองขมิ้น โรงเรียนบ้านโคกวังสาร โรงเรียนบ้านเขา
เตียว โรงเรียนบ้านผาวังหมี่ โรงเรียนหัวเขาราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดวังพิศุทธิ์ โรงเรียนวัดทางลัด โรงเรียน
บึงราชนุก โรงเรียนบ้านหนองงา โรงเรียนบ้าน วังดอกไม้ โรงเรียนบ้านเนินไม้แดง โรงเรียนวัดพันชาลี
โรงเรียนวัดท่ามะขาม โรงเรียนอภัยสุพรรณภูมิ โรงเรียนราษฎร์เจริญ

2. ผู้วิจัยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของโรงเรียนนำร่อง และโรงเรียนเครือข่าย โดยใช้เรื่องเล่า
เร้าพลัง (Story telling) ผู้วิจัยสรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามรายมาตรฐาน และวิเคราะห์ผลจากการ
ทบทวนหลังการปฏิบัติการ (After Action Review : AAR) ในรูปความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ผู้วิจัยนำผลจากการดำเนินการตอนที่ 1 และตอนที่ 2 สรุปและสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่าย
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการ
ความรู้

1.1 ผลการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนำร่องการศึกษาสภาพการ
ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่อง พบว่ามีสภาพการดำเนินงานสูงสุด คือมี
การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษารองลงมาคือการ
กำหนดมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ของสถานศึกษา การกำหนดภาระงาน/โครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานของ
สถานศึกษา การกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพตามมาตรฐานการศึกษาและต่ำสุดคือ
การสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการประเมินความต้องการการ
พัฒนาตนเองเกี่ยวกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษา โรงเรียนนำร่อง พบว่า เมื่อจัดลำดับ

ความสำคัญของความต้องการในการพัฒนาตนเอง พบว่า มีความต้องการสูงสุด คือ การสร้างเครื่องมือ และเกณฑ์การประเมิน รองลงมา คือ การจัดเก็บผลการประเมินเพื่อรองรับ การประเมินภายนอก และต่ำ ที่สุด คือ การกำหนดมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ของสถานศึกษา ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นสูงสุดคือ การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือ ของทุกคน รองลงมาคือ การประกันคุณภาพการศึกษาดังเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร และต่ำสุด คือ ผลของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานำเชื่อถือ

1.2 การศึกษาการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติการที่ดี โรงเรียนปฏิบัติที่ดี ได้แก่ โรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี สรุปผลการบริหารจัดการโรงเรียนได้ดังนี้

1.2.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ขั้นเตรียมการ มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ขั้นดำเนินการใช้ แนวคิดของวงจร PDCA ขึ้นรายงานผลดำเนินการ จัดทำรายงานประจำปี

1.2.2 การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือ การกำหนดภารกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน กำกับติดตามงานสม่ำเสมอ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ตั้งความคาดหวังผลสำเร็จให้สูง กว่าสภาพปัจจุบัน จัดสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระเบียบและปลอดภัย ให้ความสำคัญการเปิดช่องว่างเพื่อสร้างงาน ตามศักยภาพของบุคลากรประกอบด้วย การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร สร้างมีอาชีพของ บุคลากรโดยมีหลักคิดการทำงาน "ทำอะไร ทำอย่างไร ทำเพื่ออะไร ทำแล้วได้อะไร"

1.2.3 มีหลักสูตรชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมาย ใช้กลวิธีการประเมินที่หลากหลาย จัด บรรยากาศส่งเสริมความเป็นเลิศ ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและมีระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ครบวงจร บทบาทของครู ประกอบด้วย การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองของนักเรียน เลือกวิธีสอน ที่ดีที่สุดในชั้นเรียนให้เวลาสำหรับการสอนเป็นกลุ่มย่อยมากขึ้น ปรับแผน การจัดการเรียนรู้/โปรแกรม ที่ให้งานกับผู้เรียนอย่างเหมาะสม

1.3 การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาโรงเรียนนำร่องโดยการมีส่วนร่วม

1.3.1 โรงเรียนบ้านหนองตุ้ มี 4 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เน้นกระบวนการคิด และผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความสุข

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมี

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาศักยภาพของครู

1.3.2 โรงเรียนสามัคคีประชาราษฎร์ มี 3 ยุทธศาสตร์

และผู้เรียนเป็นสำคัญ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ กระบวนการคิดวิเคราะห์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเรียนรู้สู่ชุมชน

1.3.3 โรงเรียนบ้านดงข่อย มี 3 ยุทธศาสตร์

สำคัญ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ คณิตศาสตร์ และกีฬา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนของชุมชน บ้าน วัด

โรงเรียน

1.3.4 โรงเรียนวัดท่านา มี 5 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (ห้องสมุด)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย คณิตศาสตร์ และ

ภาษาอังกฤษ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง

1.3.5 โรงเรียนบ้านเขาฟ้า มี 3 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สานสัมพันธ์เครือข่ายผู้ปกครอง

1.3.6 โรงเรียนบ้านหนองตะเคียน มี 2 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

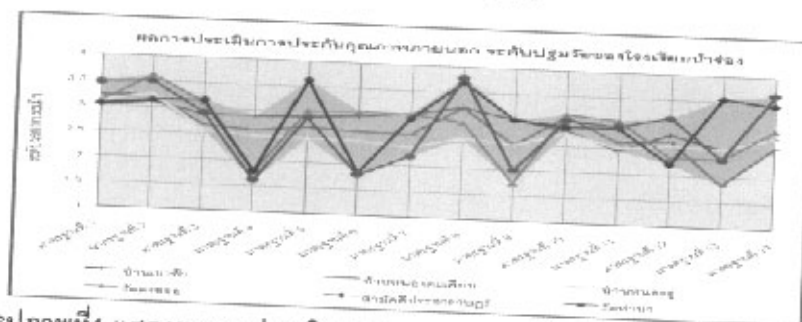
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ

1.4 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ SAR Online ลักษณะของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ SAR Online เป็นระบบที่ใช้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ระดับโรงเรียน โดยจะต้องบันทึกข้อมูลโครงการ เอกสารหลักฐาน ผลการประเมินตนเอง ในแต่ละมาตรฐาน แต่ละตัวบ่งชี้โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และทำการบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล ที่กำหนดไว้ ผู้ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ตรวจสอบโดยใช้สิทธิคณะกรรมการเป็นผู้เข้าประเมินในระบบฐานข้อมูล ซึ่งภายหลังจากการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายในแล้วจะส่งข้อมูลออนไลน์ "รายงานการประเมินตนเองและผลการตรวจประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน" ปรากฏขึ้นในระบบฐานข้อมูล

2. ผลการสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 การสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายโดยการจัดการความรู้ ได้มีการนำผลการประเมินคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบ 2 มาวิเคราะห์โดยใช้ธารปัญญา (River Diagram) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เรื่องเล่าเร้าพลัง (Story telling)

การสร้างเครือข่ายปฐมวัยเครือข่ายของโรงเรียนนาร่อง

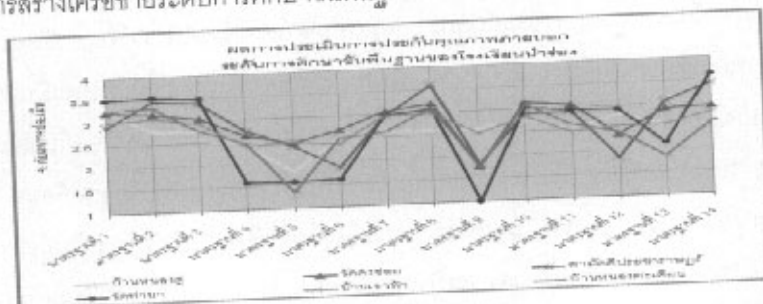

รูปภาพที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพรอบ 2 ของโรงเรียนนาร่องระดับปฐมวัย

จากรูปภาพที่ 1 โรงเรียนที่อยู่ในฐานะ "ผู้แบ่งปัน" ความรู้ในแต่ละมาตรฐานให้แก่โรงเรียนอื่นๆ มีดังนี้ มาตรฐานที่ 1,8,12 โรงเรียนท่านา มาตรฐานที่ 2,6,10,11 โรงเรียนวัดดงข่อย มาตรฐานที่ 3,5,9 โรงเรียนสามัคคีประชากรราษฎร์ มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนบ้านเขาฟ้า มาตรฐานที่ 7 โรงเรียนวัดดงข่อยและโรงเรียนบ้านเขาฟ้าและสำหรับโรงเรียนอื่นๆ อยู่ในฐานะ "ผู้เรียนรู้"

การสร้างเครือข่ายระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนนาร่อง

รูปภาพที่ 2 แสดงผลการประเมินคุณภาพรอบ 2 ของโรงเรียนนาร่องระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากรูปภาพที่ 2 โรงเรียนที่อยู่ในฐานะ "ผู้แบ่งปัน" ความรู้ในแต่ละมาตรฐานให้แก่โรงเรียนอื่นๆ มีดังนี้ มาตรฐานที่ 1,2,3,12,14 โรงเรียนวัดท่านา มาตรฐานที่ 4,8,13 โรงเรียนสามัคคีประชากรราษฎร์ มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนบ้านเขาฟ้า มาตรฐานที่ 6,7 โรงเรียนวัดดงข่อย มาตรฐานที่ 9 โรงเรียนบ้านหนองตุ สำหรับโรงเรียนอื่นๆ ของแต่ละมาตรฐานอยู่ในฐานะ "ผู้เรียนรู้"

2.2 ผลของความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในเรื่องการใช้การจัดการความรู้โดยใช้ธรรมาภิบาลในการสร้างเครือข่าย ประโยชน์ของการจัดกลุ่มโรงเรียนเพื่อเรียนรู้ร่วมกันในการประกันคุณภาพการศึกษา การทราบว่าจะเรียนรู้การพัฒนาโรงเรียนจากโรงเรียนใด และทำให้ทราบว่าจะมีการเรียนรู้เรื่องใดจากโรงเรียนใด

3. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการความรู้

รูปภาพที่3 รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยการจัดการความรู้

จากรูปภาพที่3 การพัฒนาเครือข่ายระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยใช้การสนทนากลุ่มและการประยุกต์ใช้แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) และจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยจัดทำกรเก็บข้อมูลและประเมินอย่างต่อเนื่องผ่านระบบ SAR Online ให้เครื่องมือสื่อสารปัญญา (River Diagram) และเรื่องเล่าเร้าพลัง (Story Telling) มาใช้ในการสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

การอภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการความรู้

1.1 ผลการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาร่อง พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ของสถานศึกษา การกำหนดภาระงาน/โครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะการประกันคุณภาพ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปเช่นเดียวกับการวิจัยของสุนทร สากลวารี (2544) ที่พบว่าสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน อีกทั้งเป็นไปตามกระบวนการดำเนินงานที่เป็นกลไกสำคัญของประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 1 - 4) คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วยการดำเนินงาน 2 ประการ คือ การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานหมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษาและการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จากการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการพัฒนาตนเองพบว่า ความต้องการสูงสุดคือการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน การจัดเก็บผลการประเมินเพื่อรองรับการประเมินภายนอก ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะการประเมินตามตัวบ่งชี้ของประกันคุณภาพการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ ปัญหาหนึ่งของการประเมินคุณภาพคือโรงเรียนขาดหลักฐานข้อมูลที่ชัดเจน

ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะการประกันคุณภาพการศึกษาภายในควรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นเป็นปกติ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประเมินคุณภาพภายใน การทำงานเป็นทีม การประเมินผลภายในเป็นเรื่องของบุคคลทุกคนในสถานศึกษา มิใช่เป็นเรื่องของใครคนใดคนหนึ่งของกลุ่มใด เป็นเรื่องที่คุณทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่างๆ ของสถานศึกษา นอกจากนี้ สุวิมล ว่องวาณิช (2543) ได้ค้นพบว่า ระบบการประเมินภายใน ซึ่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับขั้นตอนการทำงานตามวงจร PDCA (Plan Do Check Action) ประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบ ได้แก่ ระบบการวางแผนและปฏิบัติ ระบบข้อมูลและประมวลผล ระบบการตรวจสอบประเมิน ระบบการรายงานผลการประเมินและระบบการใช้ผลการประเมิน

1.2 จากการศึกษาการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติการที่ดีพบว่า โรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี ได้ดำเนินการออกเป็น 3 ระยะคือ ขั้นเตรียมการได้แก่ เตรียมความพร้อม

ของบุคลากรและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ซึ่งดำเนินการโดยใช้วงจร PDCA และขึ้นรายงานผล ดำเนินการจัดทำ
รายงานประจำปี โรงเรียนได้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มีกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรม
ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโดยดำเนินการภายใต้ การบริหารงบประมาณและทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร
การสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการภายในองค์กร มีหลักสูตรที่ชัดเจน มีระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง จากการดำเนินงานดังกล่าวของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติการที่ดีจะเห็นได้ว่า
ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำสูง มีการวางแผนการพัฒนาทั้งระบบโรงเรียนทั้งการบริหาร
จัดการ บุคลากร และผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วนทั้งองค์การบริหาร ส่วนตำบล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การส่วนจังหวัด สสวท./กระทรวงพลังงาน และมหาวิทยาลัย ซึ่ง
สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ที่ได้ระบุว่าการประเมินคุณภาพภายในจะ
ประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในโรงเรียน คือ ภาวะผู้นำของ
ผู้บริหารจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหาร และดำเนินการร่วมกับทุกคน ช่วยผลักดัน ส่งเสริม และ
ประสานงานกับบุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายนอก ภาวะผู้นำและความ
ตระหนักของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ การทำงานเป็นทีม การ
ประเมินผลภายในเป็นเรื่องของบุคคลทุกคนในสถานศึกษา เป็นเรื่องที่จะต้องทำงานร่วมกันอย่าง
ต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่างๆ ของสถานศึกษา การสร้างความตระหนักและความรู้
ความเข้าใจ ทุกคนในสถานศึกษาโดยเฉพาะทีมปฏิบัติงาน การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ
ประเมินผลภายใน การวางแผนและการกำกับดูแล การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน
ระหว่างการประเมินผลภายในและการประเมินผลภายนอก จากเอกสาร OFSTED (The Office for
Standards in Education) ซึ่งแปลโดย ทศนิย์ สหวัฒน์นา (2540) สรุปปัจจัยที่เกี่ยวกับการทำให้
สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นมีดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งของครูใหญ่ 2) การจัดการอย่างจ
ริงจังของบุคลากรระดับสูง 3) ความชัดเจนของแผนปฏิบัติการ 4) ความตั้งใจของครูในการปรับปรุง
ข้อบกพร่อง 5) การสื่อสารที่ดีระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง 6) ความสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึง
ประสงค์ของนักเรียน 7) การพัฒนาแผนสำหรับหลักสูตรแห่งชาติและโครงการตามรายวิชา 8) การบริหาร
การเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาโรงเรียนนำร่องโดยการมีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการประยุกต์ใช้แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) ผู้เข้าร่วมระดมสมองประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ผู้นำนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ผู้ปกครอง และนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้โดยรวมน่า โรงเรียนทั้ง 6 แห่ง มียุทธศาสตร์ที่เน้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เน้นกระบวนการคิด การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้านการวิจัย สถานสัมพันธ์เครือข่ายผู้ปกครอง การเรียนรู้สู่ชุมชน จากยุทธศาสตร์ที่ได้จากการระดมความคิดเห็นจะเห็นว่า เป็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนที่มีผลการประเมินตามเกณฑ์ สมศ. รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในรอบสอง ระยะครึ่งวงจร (พ.ศ. 2549 – 2551) ระดับการศึกษาปฐมวัยและขั้นพื้นฐาน (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ "ครบรอบ 9 ปี สมศ.) ที่พบว่า มาตรฐานที่ยังต้องได้รับการพัฒนาในด้านคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ การใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้านผู้บริหาร ได้แก่ การบริการวิชาการ และการส่งเสริมให้ครูผู้สอน ได้แก่ ความเพียงพอของครู ซึ่งมีทั้งสถานศึกษาที่ครูขาดและครูเกิน และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากการศึกษาของรังสฤษฎ์ หนึ่งศรี (2549) ได้ทำการวิจัย เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ศึกษากรณีโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม 2) ยุทธศาสตร์การใช้ทุนทางสังคม 3) ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบองค์รวม เป็นตัวขับเคลื่อนในการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบจนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ จะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อจะได้ทราบว่า โรงเรียนควรจะพัฒนาประเด็นใดและกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ สำหรับการดำเนินการพัฒนาโรงเรียน

1.4 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ SAR Online เป็นระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระบบที่ใช้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ระดับโรงเรียน โดยจะต้องบันทึกข้อมูลโครงการ เอกสารหลักฐาน ผล

การประเมินตนเองในแต่ละมาตรฐาน แต่ละตัว/งซึ่งโดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและทำการบันทึกข้อมูลลงในระบบฐานข้อมูลที่กำหนดไว้ ผู้ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตรวจประเมินโดยใช้สิทธิคณะกรรมการเป็นผู้เข้าประเมินในระบบฐานข้อมูล ซึ่งภายหลังจากการตรวจสอบประเมินคุณภาพการศึกษาภายในแล้วจะถึงข้อมูลออนไลน์ "รายงานการประเมินตนเอง" และ "ผลการตรวจประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา" ปรากฏขึ้นในฐานข้อมูล งานวิจัยครั้งนี้ทำการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ SAR Online สืบเนื่องมาจากการเก็บข้อมูลหลักฐานการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นระบบและต่อเนื่องอันส่งผลต่อหลักฐานที่ใช้ประกอบการประเมินอีกทั้งการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการใช้กระดาษในการจัดทำรายงานหลักฐานจำนวนมาก หากสามารถพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่ทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการเก็บข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องและระบบฐานข้อมูลนี้ได้พัฒนาไปที่เอื้อต่อการจัดทำรายงาน หากโรงเรียนได้มีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องและประเมินตนเองเป็นระยะๆ เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษาก็สามารถจัดพิมพ์มาเป็นรายงานการประเมินตนเองได้นอกจากนี้แล้วยังสะดวกต่อคณะกรรมการตรวจประเมินที่สามารถตรวจประเมินผ่านออนไลน์ (Online)

2. ผลการสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายด้วยการจัดการความรู้ โดยการนำผลการประเมินคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารอบ 2 มาวิเคราะห์โดยใช้ธารปัญญา (River Diagram) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เรื่องเล่าเร้าพลัง จากการวิเคราะห์โดยใช้ธารปัญญาทำให้ทราบว่าโรงเรียนใดเป็น "ผู้แบ่งปัน" โรงเรียนใดเป็น "ผู้เรียนรู้" ของโรงเรียนนำร่อง และจากการเก็บความคิดเห็นของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายพบว่า การใช้ธารปัญญาในการสร้างเครือข่ายเป็นประโยชน์ต่อการจัดกลุ่มโรงเรียนเพื่อเรียนรู้ร่วมกันในการประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้ทราบว่าจะเรียนรู้พัฒนาโรงเรียนจากโรงเรียนใด ซึ่งในการสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ วิจารย์ พานิชย์ (2548, 191) ได้กล่าวไว้ว่า เครือข่ายจัดการความรู้มีการพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในหลายองค์กรและองค์กรเหล่านั้นรวมตัวแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินการนั้น โดยเจตนาให้การรวมตัวเป็นเครือข่ายจะช่วยสร้างพลังเสริมแรงซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจมีการกำหนดข้อตกลงหรือกติกาของเครือข่ายร่วมกันโดยที่แต่ละองค์กรยังคงมีอิสระที่จะตัดสินใจดำเนินการภายในองค์กรของตน และความเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นเพราะเห็นคุณค่าของผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นว่าจะช่วยให้ตนเองหรือหน่วยงานที่ตนทำงานได้ดีขึ้น หรือมีชีวิตที่ดีขึ้นหรือเกิดขึ้นเพราะจิตใจเพื่ออยากแบ่งปันประสบการณ์ หรือความรู้ที่ตนปฏิบัติ

แล้วได้ผลหรือจริงๆ แล้วมักเกิดจากจิตใจทั้ง 2 แบบ คือ ทั้งจิต "พร้อมให้" และ "ไม่รับ" การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือธรรมาปัญญามาใช้เพื่อสร้างเครือข่าย ทั้งนี้เพราะเครื่องมือธรรมาปัญญาคือเครื่องมือสำหรับกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้ผู้จัดการระบบการจัดการความรู้ (KM) รู้ว่าควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สมรรถนะ (Competency) ไດ และควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มใดที่สมรรถนะใดและข้อดีของเครื่องมือธรรมาปัญญาคือ เป็นภาพกระตุ้นด้วยตาช่วยให้เข้าใจง่าย นำมาใช้ในการอธิบายได้ง่าย

3. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า การพัฒนาเครือข่ายเริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาตนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ที่เป็นเช่นนี้จะพัฒนาเรื่องใดให้กับหน่วยงานใด จำเป็นต้องมีข้อมูลความต้องการและบริบทขององค์กรนั้น อีกทั้งการประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารที่เป็นระบบครบวงจรคือ การวางแผน (Plan : P) ร่วมกับปฏิบัติตามแผน (Do : D) รวมถึงตรวจสอบ (Check : C) และร่วมกันปรับปรุง (Action : A) ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าว โดยเฉพาะขั้นการวางแผนจำเป็นต้องมีการสำรวจความต้องการ บริบท และปัญหาของหน่วยงานเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้ครบประเด็นและเป้าหมายของโรงเรียน การศึกษาจากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ปฏิบัติการที่ดี (Best Practice) เป็นวิธีการที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่า มีส่วนในการสนับสนุนให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างเป็นเลิศ จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วมโดยใช้การสนทนากลุ่มและการประยุกต์ใช้แผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) ที่เป็นเช่นนี้เพราะการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 :11) นอกจากนี้การพัฒนาเครือข่ายได้มีการจัดทำระบบการเก็บข้อมูลและประเมินอย่างต่อเนื่องผ่านระบบ SAR Online และจัดกิจกรรมของเครือข่ายโดยใช้เครื่องมือธรรมาปัญญามาใช้ในการจัดการความรู้เรื่องประกันคุณภาพการศึกษา

เทียมจันทร์ พานิชย์สินไชย และจรรยา พานิชย์สินไชย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โครงการจัดการความรู้ นอกจากจะมีการศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีปฏิบัติการที่ดี และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้ว ควรมีการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ในลักษณะ Webblog
2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการองค์การเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมทั้งมีการพัฒนาครูผู้รับผิดชอบในการนำทีมการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน
3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์จากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของตนอย่างแท้จริง เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
4. โรงเรียนควรมีการนำระบบการประเมินตนเองทางออนไลน์ไปใช้โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลของโรงเรียนที่เอื้อต่อการบริหารและประกันคุณภาพการศึกษา
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการพัฒนากระบวนการข้อมูลให้กับการศึกษาเพื่อเอื้อต่อการเก็บข้อมูลและนำมาใช้เพื่อการบริหารและประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่สร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของเครือข่าย ควรมีการวิจัยติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเฉพาะเจาะจง อาทิ เครือข่ายการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน เครือข่ายการบริหารคุณภาพ ทางสถานศึกษา เครือข่ายการพัฒนาผู้เรียน
3. ควรมีการติดตามประสิทธิภาพการใช้ SAR Online ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2542 ก). การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์การศาสนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). การปฏิรูปการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2540. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ.
- ทัศนีย์ สหวัฒน์. (ผู้แปล) (2540). จากความล้มเหลวสู่ความสำเร็จ. แปลจาก From Failure to
success ของ OFSTED. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : จี. ที. ซี.
คอมมิวนิเคชั่น..
- บวร เทศารินทร์. (2548). มาตรฐานการศึกษาชาติ [Online]. เข้าถึงได้จาก
http://school.obec.go.th.sup_br3/q_5.htm. [2548, มีนาคม 13].
- ประพนธ์ ผาสุกยัต. (2547) การจัดการความรู้ ฉบับมือใหม่หัดขับ. กรุงเทพมหานคร : โยใหม่
- พะยอมศรี วรณวนารักษ์. (2543). สภาพปัญหาและแนวทางการแก้แก้ปัญหาการดำเนินการประกัน
คุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รุ่ง แก้วแดง. (2548). ครู [Online]. เข้าถึงได้จาก : www.thailearn.net/index_teacher.html.
[2548, กุมภาพันธ์ 7].
- วิจารณ์ พานิช. (2548). การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สุภาภา
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพของ
สถานศึกษา และการรายงานคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทาง การศึกษา.
_____. (2540). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการบริหารระบบคุณภาพ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สุวิมล ด้วงวานิช. (2543) รายงานการวิจัยและพัฒนาระบบประเมินผลภายในสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี วิ. ที. ซี.
คอมมิวนิเคชั่น.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **มาตรฐานระบบการ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วย. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542 ก). **เอกสารประกันคุณภาพ
การศึกษาระบบสามัญศึกษา เล่ม 1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐาน
และตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542 ข). **เอกสารประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา เล่ม 2 แนวทางการ
ประกันคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). **แนวทางการบริหารคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม. (2542 ก). **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานและตัวชี้วัด
มาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา**. เอกสารประกอบการ
ประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 18-22 เมษายน.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). **คู่มือการประเมินผลภายในของ
สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา**. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สุคนธ์ สากลจาวี. (2544). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตาม
มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ชุดเสริมประสบการณ์การพัฒนาระบบ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนำมาตรฐานสู่โรงเรียนและห้องเรียน
เล่ม 3**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- Doherty, D. G. (1994). *Developing quality systems in education*. London and New York:
Routledge.
- Liston, C. (1999). *Managing quality and standards*. Buckingham : Open University Press.

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย และจรูญ พานิชย์ผลินไชย

- Murgatroyd, S., & Morgan, C. (1993). *Total quality management and the school*.
Buckingham : The Open University Press.
- _____. (1994). *Total quality management and the school*. Buckingham : The Open
University Press.
- Sallis, E. (2002). *Total quality management in education* (3rd ed.). London : Kogan Page
Limited.